

оцінювання знань, а кожна з тих, що використовується, має свої і сильні, і слабкі сторони. Організація оцінки результатів індивідуальної роботи студента повинна брати до уваги різні методи оцінки, що можуть надати різні «зрізи» рівня знань: письмові та усні опитування, комп'ютерні тестування, перевірка навичок за допомогою спеціальних програмних продуктів (моделей, тренінгів тощо) або в умовах роботи на реальному об'єкті (підприємстві), підготовка та обґрунтування проектів з презентацією отриманих результатів, безпосереднє спілкування зі студентом під час його роботи тощо.

В умовах модернізації системи вищої економічної освіти індивідуальна робота як органічна складова навчального процесу набуває усе більшого значення. Тому, перш ніж визначити конкретні заходи по удосконаленню організації індивідуальної роботи студентів, вважаємо за доцільне проведення комплексу аналітичних робіт щодо визначення оптимального співвідношення між навантаженням студента та раціональною організацією роботи викладача у такому контексті.

*В. В. Грубінко, д-р біол. наук, проф., перший проректор
Тернопільського національного
педагогічного університету ім. В. Гнатюка*

ПРИНЦИПИ І ТЕХНОЛОГІЇ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ У КРЕДИТНО-МОДУЛЬНІЙ СИСТЕМІ

Ідеологією сучасної освіти є зміна її парадигми від одержання знань студентом як об'єкту навчання до їх суб'єктного здобуття через організацію самоосвіти студента. У зв'язку з цим методологією процесу навчання та, відповідно, оцінювання знань студента, визначено його переорієнтацію з лекційно-інформативної на індивідуально-диференційовану, особистісно-орієнтовану форму. Зазначений принцип узгоджується з підходами до організації навчання та оцінки знань студентів за принципами ECTS.

У структурі навчального навантаження студента в межах кредиту за системою ECTS передбачені всі види робіт: лекції, практичні (лабораторні) роботи, семінари, консультації, практики, самостійна робота, екзамени, кваліфікаційні роботи чи інші види діяльності, пов'язані з оцінюванням. Індивідуальна робота роз-

глядається як один із основних компонентів освіти, її ефективність оцінюється, а змістово-діяльнісна частина займає близько половини навчального навантаження.

Кредити ECTS базується на повному навантаженні студента, а не обмежується лише аудиторними годинами (схема).

СХЕМА. МОДУЛЬНА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТА

ЗМІСТ ТА СТРУКТУРА ЗАЛКОВОГО КРЕДИТУ	Модуль I	Аудиторна робота	Складається із декількох змістовних модулів: $3M_1+3M_2+3M_3$ $+..3M_n$	Лекції	
				Практичні (семінарські, лабораторні)	
				Консультації	
				Контрольні заходи (модульний контроль, залк, екзамен)	
	Модуль II	Індивідуальна робота		$3M_{1i}$	Робота в лабораторіях (кабінетах) у позанавчальний час
				$3M_{2i}$	Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ)
	Модуль III	Самостійна робота		$3M_{1c}$	Робота в інформаційних мережах
				$3M_{2c}$	Опрацювання додаткової літератури
	Модуль IV		Курсова, кваліфікаційна робота		
	Модуль V—VI		Практики	Педагогічна	
				Виробнича	
	Модуль VII	Наукова робота		$3M_{1n}$	Публікації
				$3M_{2n}$	Участь у конференціях
				$3M_{3n}$	Участь в олімпіадах
				$3M_{4n}$	Участь в інших конкурсах, отримання грантів тощо
Модуль VIII		Інші види робіт			

Чим заповнити таку кількість годин і як надати їм оціночної вагомості?

Традиційно вважається, що студент в цей час повинен самостійно опрацювати конспекти лекцій, літературу до тем, що виносяться на практичні і семінарські заняття, самостійно складати конспекти з тем, які виносяться на самостійне вивчення, виконувати реферати тощо. Останнім часом форми такої роботи урізноманітнилися пошуком інформації в системі Інтернет, виконанням найпростіших завдань на комп'ютерній техніці. Однак, в усіх випадках ми маємо справу з виключно інформаційно-пошуковими формами роботи, суть яких зводиться до чисто технічної роботи, а факт існування звіту визнається як фактор успішного засвоєння опрацьованого матеріалу. Такі завдання не вимагають навіть глибокої систематизації, не те, що творчого осмислення, конструювання, моделювання. Дані форми роботи практично не оцінюються, бо передбачається врахування їх результатів у оцінці знань, здобутих студентом під час їх виконання. Проте, відомо, що ефективність такого роду самостійної роботи є надто низькою і ретельно виконує її лише частина, як правило, встигаючих студентів.

Творча (евристична), наближена до наукового осмислення і узагальнення робота можлива лише як результат організації самостійного навчання з обов'язковою присутністю в ній цілепокладання та його досягнення за допомогою ефективних технологічних схем самоосвіти. Крім того, така робота повинна бути індивідуалізованою з врахуванням рівня творчих можливостей студента, його навчальних здобутків, інтересів, навчальної активності тощо.

Пошук практичної реалізації такого принципу навчання привів нас до ідеї використання в навчальному процесі індивідуальних навчально-дослідних завдань.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (надалі ІНДЗ) є видом позааудиторної самостійної роботи студента навчального, навчально-дослідницького чи проектно-конструкторського характеру, яке використовується в процесі вивчення програмного матеріалу навчального курсу і завершується разом із складанням підсумкового контролю із навчальної дисципліни.

Мета. Самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з навчального курсу та розвиток навичок самостійної роботи.

Зміст. ІНДЗ — це завершена теоретична або практична робота в межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь і навичок, одержаних у процесі лекційних, семінар-

ських, практичних та лабораторних занять, охоплює декілька тем або зміст навчального курсу в цілому.

Структура (орієнтовна):

— вступ — зазначається тема, мета та завдання роботи і основні її положення;

— теоретичне обґрунтування — виклад базових теоретичних положень, законів, принципів, алгоритмів тощо, на основі яких виконується завдання;

— методи (при виконанні практичних, розрахункових, моделюючих робіт) — вказуються і коротко характеризуються методи роботи;

— основні результати роботи та їх обговорення — подаються статистичні або якісні результати роботи, схеми, малюнки, моделі, описи, систематизована реферативна інформація та її аналіз тощо;

— висновки;

— список використаної літератури.

Види ІНДЗ

— Конспект з теми (модуля) за заданим або власно розробленим студентом планом (як виняток для студентів денної форми навчання з коротких навчальних курсів та для студентів заочної форми навчання);

— Реферат з теми (модуля) або вузької проблематики (як виняток для студентів денної форми навчання з коротких навчальних курсів та для студентів заочної форми навчання);

— Розв'язування та складання розрахункових або практичних (наприклад, ситуативних) задач різного рівня з теми (модуля) або курсу;

— Розроблення теоретичних або прикладних (діючих) функціональних моделей явищ, процесів, конструкцій тощо;

— Комплексний опис будови, властивостей, функцій, явищ, об'єктів, конструкцій тощо;

— Анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, історичні розвідки тощо;

— Розроблення навчальних та діагностичних тестових завдань з навчальних курсів;

— Розроблення тематики та планів досліджень, бізнес-проектів тощо .

Порядок подання та захист ІНДЗ

1. Звіт про виконання ІНДЗ подається у вигляді скріпленого (зшитого) зошита (реферату) з титульною сторінкою стандартного зразка і внутрішнім наповненням із зазначенням всіх позицій змісту завдання (за об'ємом до 10 арк.)

2. ІНДЗ подається викладачу, який читає лекційний курс з даної дисципліни та приймає екзамен або залік, не пізніше ніж за 2 тижні до екзамену (заліку).

3. Оцінка за ІНДЗ виставляється на заключному занятті (практичному, семінарському, колоквіумі і т. п.) з курсу на основі попереднього ознайомлення викладача зі змістом ІНДЗ. Можливий захист завдання шляхом усного звіту студента про виконану роботу (до 5 хв.).

4. Оцінка за ІНДЗ є обов'язковим компонентом іспитової оцінки (диференційованого заліку, заліку) і враховується при виведенні підсумкової оцінки з навчального курсу. Питома вага ІНДЗ у загальній оцінці з дисципліни, залежно від складності та змісту завдання, може становити від 30 % до 50 %.

Отже:

1. ІНДЗ ми розглядаємо як навчальний модуль, який виконується самостійно і оцінюється як частка навчального курсу з врахуванням у загальній оцінці за курс. Це надає вагомості даній роботі і робить її зміст вартісним.

2. ІНДЗ визначає зміст, технологію самостійної роботи студента та структурує її.

3. Індивідуалізація роботи студента виключає списування, дублювання видів робіт та сприяє індивідуальній відповідальності за виконану роботу.

4. ІНДЗ містить елемент пошукової, частково науково-дослідної роботи і виступає чинником залучення студента до науково-дослідницької діяльності, яка може бути продовжена при виконанні курсової, дипломної, магістерської роботи тощо.

*Л. М. Грущенко, старш. викл.,
кафедра психології та педагогіки.*

ОРГАНІЗАЦІЯ ЕФЕКТИВНОЇ ІНДИВІДУАЛЬНО-ТВОРЧОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ЕКОНОМІЧНОЇ КАЗКИ

Ще з давніх давен казка була самим популярним і розповсюдженим жанром народної літератури. Адже у казках накопичений безцінний багаж знань, досвіду, одвічних істин людського буття, які протягом століть збирали минулі покоління для своїх нащадків. У наш час бурхливого індустріального розвитку, коли наявність раціонального мислення є необхідною умовою життєдіяль-